

2. Herkül lahdi de dönüyor

Antalya Perge'den, 2001 yılında İsviçre'ye kaçırılan 2. Herkül lahdi, bugünden itibaren Cenevre Üniversitesi'nde üç ay sergilendikten sonra Türkiye'ye dönecek. Pazartesi günü serginin açılış törenine Kültür ve Turizm Bakanı Nabi Avcı da katılacak...

Aralık 2010'de, İsviçre'nin Cenevre gümrüğünde; staj yapan, arkeoloji mezunu bir Türk genci, gümrüklü alan dışı "serbest bölgede" bir lahit gördü! Daha önce televizyonda izlediği bir programda bu lahdin bir benzerini anımsadı, bunun da Türkiye çıkışlı olduğunu algıladı. İlginç olan bu lahitte de Perge'den dilim dilim kaçırılan "Herkül'ün 12 işi" betimlemesinin benzeri bulunuyor.

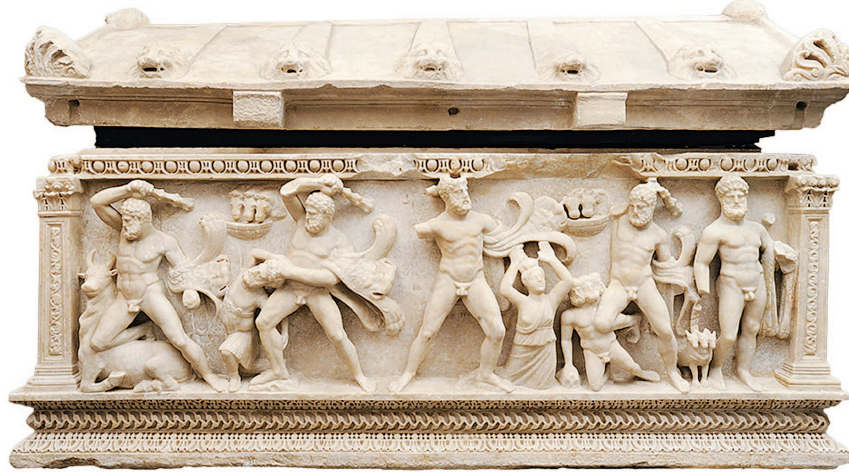
İS 2. yy'da yapılan lahit, Türkiye ile de çok bağlantısı olan Lübnanlı Ali ve Hişam Abutaam kardeşlerin Cenevre ve New York'taki Phoenix Antik Sanat Galerileri'nin "malları" arasında yer alıyordu.

'Miras kaldı'

"Gizli tanık" olarak kayıtlara geçen genç, durumu İsviçre yetkililerine bildirdi. Ülkemizde kaçakçılarca çok iyi bilinen, galerinin sahiplerinden Ali Abutaam, önce "lahdin satıcısı hakkında bilgi veremem!" dediyse de, sonra mahkemede "1998 (!) yılında ölen babaları Süleyman'dan miras kaldığını!" söyleyecekti!

Phoenix Galerisi, lahdi onarım için 2003'te Londra'ya gön-

Kültür Bakanı Nabi Avcı, lahdin Cenevre Üniversitesi'ndeki geçici sergisine katılmak üzere bugün İsviçre'ye gidiyor

Özgen Acar

dermiş, 2009'da geri dönmüştü. İsviçre, 2005'te tarihsel miras yağmasına karşı yasa değişikliğine gitmişti. Yasa bu tarihten önceki olayları kapsamıyordu. Bereket Londra'dan dönüşü 2009'da olduğu için yasama kapsamına girince Cenevre savcılığı soruşturmasını Türkiye lehine sürdürebilmişti.

Türkiye, Cenevre Üniversitesi'nden Sanat Hukuku Profesörü Marc-André Renold'u avukat olarak tuttu. UNESCO çatısı altında yerlerinden edilmiş kültürel varlıklar konularında da çalışan Prof. Dr. Renold'la temsil için 10 bin dolar, davanın kazanılması durumunda ek olarak 40 bin dolara anlaşmaya varıldı.

Bu nedenle savcı Claudio Mascotto ve Türkiye'nin avukatı Prof. Dr. Renold ile Ekim 2013'de Antalya'ya geldiler.

Dosyayı izleyen Antalya Savcısı Osman Şanal gözetiminde inceleme yaptılar. Perge kazılarını yürüten arkeologlar Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu, Prof. Dr. İnci Delemen de Perge'de lahitlerin çıktığı yerde, Cenevre Savcısını aydınlattılar.

'Nasıl kaçırıldı'

Savcı Şanal'ın gözetiminde, Cenevreli meslektaşları bu kaçakçılığın sorumlularından, Elmalı Cezaevi'nde, bir başka suçtan yatan Adnan Çoban'ın ifadesine başvurdu. Çoban, lahdin nasıl kaçırıldığını anlattı.

Ayrıca Cenevre savcısına Antalya Müzesi'nde, öteki Herkül, Çelenkli ve öteki lahitler gösterilip haklarında kıyaslamalı bilgiler verildi.

Kökenini belirlemek için, iki mineraloji uzmanı lahdin çıktığı mezarlıkta toprak izlerini inceledi. 2015'te Cenevre Üniversitesi'nde de lahdin mermer özellikleri araştırıldı.

İsviçre Kültür Bakan-

lığı, Herkül lahdinin Türkiye'den İsviçre'ye "2001'de kaçırıldığını" duyurmuştu. Oysa Abutaam'lar, lahdin "1998'de ölen babalarından kaldığını" söylemekteydiler! Savcı Mascotto da 24 Eylül 2015'te Herkül lahdinin Türkiye'ye geri verilmesi kararının alındığını açıkladı.

Perge doğrulandı

Üst mahkemeden sonra, savcı Mascotto, 2 Mayıs 2016'da özetle şu açıklamayı yaptı:

"Federal Kültür Ofisi'nce, Antalya'da araştırmanın yanı sıra İsviçre ve Türkiye'de tanıklar dinlenildi. Lahdin mermeri incelendi, benzerleri ile üslup açısından da kıyaslandı. Lahit, Perge nekropolünde yasadışı kazılmıştır, Türkiye'den yasadışı çıkarılıp İsviçre'ye getirilmiştir. İddianamemizi Kanton Adalet Divanı'nca onaylanmıştır."

Türkiye'nin avukatı Prof. Dr. Renold, kararı "Mahkeme, lahdin Perge'den geldiğini çok açık bir biçimde doğruladı." sözleriyle yorumladı

Abutaam'ların avukatı Laurent Baeriswyl, "Biz bu kararı ideolojik bir arkanın desteklediğini ve tamamen keyfi olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle Federal Yargıtay'a itiraz edeceğiz" demekle yetindi.

Ancak itiraz edemeyince karar kesinleşti ve Türkiye'ye ger verilmesi kararlaştırıldı... Bu karar çerçevesinde lahit, Kültür Bakanı Nabi Avcı'nın Cenevre Üniversitesi'nde katılacağı törenle sergilenecek, dünya kaçakçılığına önemli bir örnek oluşturulacak, iki ay sonra da Türkiye'ye dönecek..

● ANKARA